

Natur – Barrierer og muligheder

Herning d. 24. november 2011

Landskonsulent

Heidi Buur Holbeck

Videncentret for Landbrug

Støttet af
Fødevarerministeriet og EU

Landdistrikter.dk

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

Danmark og EU investerer i landdistrikterne.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond
for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet
for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget
i finansieringen af projektet.

Handling bag ord: Vi værner om naturen....

Fokusområder

- Vi sætte fokus på tiltag, der fremmer levevilkår for markvildtet f.eks. agerhøns, harer og insekter
- Vi vil sætte fokus på de §3 beskyttede naturområder
- Vi vil fremme brugen af ny teknologi, som nedsætter ammoniakfordampningen
- Vi vil udvikle naturpleje som et forretningsområde

Brandmandens lov

- Bevare eksisterende natur (enge, overdrev, småskove, gamle hegn, vandhuller mv.)
- Beskyt naturområder mod negative påvirkninger
- Genopret naturområder
- Skab ny natur

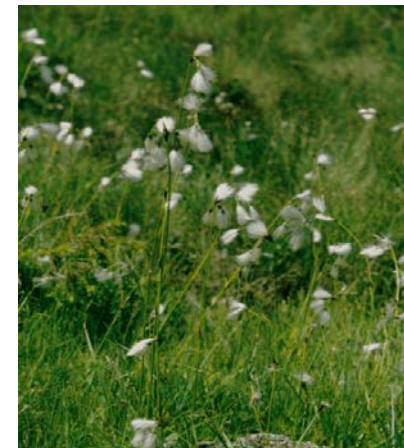

Naturbeskyttelseslovens §3 - Beskyttede naturarealer

Total ca. 348.000 ha §3-beskyttede naturarealer

§3 arealerne: Her lever de mest sjældne og truede arter

Naturpleje skal blive en rentabel driftsgren

Behovet for naturpleje er meget stort.
Målet er mere attraktive miljøordninger

Der mangler variation og levesteder i landskabet

– Beskyt de små og store levesteder

Enkle forbedringer

Små forskelle med stor betydning

Kan vi gøre det lidt bedre?

2 m græsbræmme som en del af
marken

Enkle tiltag: Sprøjte- og gødningsfrie randzoner med reduceret udsædsmængde

Udyrkede pletter i marken

tekst

Rationel markdrift og mere natur ved enkle tiltag

Bræmmer langs vandløb
og søer

Det er effektivt for både
naturen og markdriften

Enkle tiltag med stor effekt

Det må godt se "rodet" ud
- Skjul og insektføde

Insektvolde

Mulighed for at tørre fjer og
æde nye ukrudtsspirer

Barjordsstribe

Enkle tiltag med stor effekt - Markvildtsstriber

Hvad skal det til?

Manglende viden – hvordan skal det gøres, hvad er effekten?

Mangler hjælp til at komme i gang

Fokus er på produktionen

Det ser ”rodet ud”

Bekymring for overtrædelse af regler

Fortæl om de gode eksempler!

Gør markerne til gode levesteder for markvildtet

– Sådan kan tiltag for markvildtet etableres på de støtteberettigede marker

Derfor!

Lærken, haren og agerhønen er nogle af de dyr, der lever i og omkring dyrkede marker. Arterne har gennem mange år været i støt tilbagegang, fordi de mangler føde, dækning og ynglesteder. Små tiltag, der giver variation i forhold til afgrøden, er et vigtigt supplement, der giver dyrene mulighed for at gennemføre deres livscyklus. Det faktiske giver eksempler på enkelte tiltag, der er mulige at etablere på støtteberettigede arealer.

Gode og enkelte tiltag

- Vildtstribe
- 2 meter barjordsstribe
- Insektvolde

Tiltagene kan etableres enkeltvis eller i kombination, men vær opmærksom på reglerne i Enkeltbetalingsordningen.

Det gode eksempel – så lidt skal der til

Ved en kombination af vildtstriber, 2 meter barjordsstriber og insektvolde giver det arter som agerhøns og hærer og deres afkom føde i de perioder, hvor det ellers kniber. Samtidig får arterne gode rede-, skjule- og hvilesteder. Det gælder om at ændre strukturen og øge variationen i agerlandet. De enkelte tiltag kan forbinde eksisterende levesteder og virker hver for sig som ledelinier for såvel store som små dyr i naturen.

Barjordsstriber

Effekt

Barjordsstriberne bruges af hønsefuglene til at støvade (baleplads). På den måde holdes fjerdragten i orden. Både hønsefuglenes kyllinger og harekillingen har brug for bare pletter, hvor de kan tørre efter regnskyll. Desuden kan fuglene finde andre insekter og nye spirer på striberne.

Regler

Maks. 2 meter brede. Striben skal placeres yderst i marken. Hvis barjordsstriben ønskes midt i marken, skal marken opdeles. Kan ved mekanisk hjælp holdes fri for plantevækst.

Barjordsstriber må ikke etableres inden for 5 meter fra søer, åbne vandløb, kystlinjer, samt beskyttede fortidsminder.

Insektvolde

Effekt

Insektvoldene skaber med sin opbygning særligt gode levesteder for mange insekter, heriblandt også mange nytteinsekter, der kan begrænse en opformering af bladlus. Bl.a. agerhønsenes kyllinger er helt afhængige af store mængder insekter for at overleve. En anden vigtig funktion er, at insektvoldene er gode som rede-, yngle- og rasteområde for hønsefugle og andre agerlandsfugle.

Opbygning

1½ - 2 m bredde og ½ m høj. Etableres ved sammenpløjning af furer og tilsås overvejende med tueddannende græsser. Insektvolden bør ikke slås, da målet netop er at få en biotop med gamle græsser, der giver skjul for insekter og markvildt. Undgå skarp furekant, der kan være en barriere for kyllinger og biller.

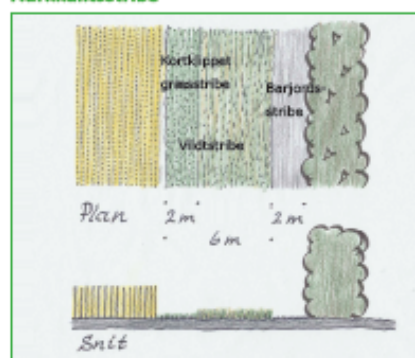
Placering

Hvor det passer ind i markdriften. Giver størst effekt ved placering midt på store markflader og hvor der kommer mest mulig sol på volden.

Regler

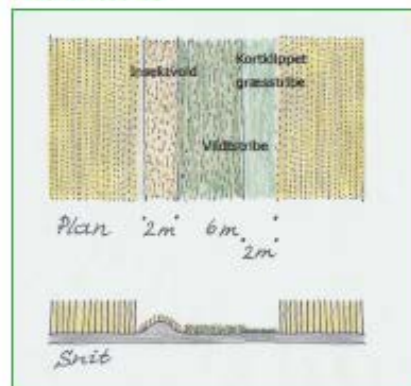
Må ikke være højere og bredere, end de kan pløjes væk igen. Kan etableres hele året.

Markkantsstribe

Ved at kombinere tiltag opnår man større effekt.

Midmarksstribe

I midmarken har tiltagene en stor effekt, da de bryder de store markflader. I midmarken må der ikke anlægges barjordsstriber, men gerne insektvolde og vildtstriber.

Vildtstriber

Effekt

I vildtstriberne er der basis for en god frøproduktion til agerlandets fugle. Enårig ukrudt, isæde blomsterblandinger og gammelt græs i striberne tiltrækker store mængder insekter – insekter som også giver et godt fødegrundlag for mange dyr og deres afkom. En kortslået græsstribe giver grøntføde til hærer og hjortevildt. Græsbræmmer med langt gammelt græs giver redeskjul, læ- og overvintringssted.

Etablering

Etableres enten fra spildfrø i stubben fra tidligere afgrøder eller ved tilsåning af arealet med en bi- og vildtvenlige frøblanding. Ved lav udsædsmængde er der god basis for opvækst af 1-årige plantearter, der udgør et vigtigt fødegrundlag for flere dyrearter.

Striberne kan etableres på mange måder, men det er optimalt at så tyndt og med striberne få skabt variation i forhold til markfladen. Der kan

være forskellige formål med striberne afhængigt af, hvordan de etableres.

Regler

Op til 6 m bredde – kan også være mindre. Oplagt tilpasset såmaskinen. Striberne kan f.eks. bruges til at arrondere skæve markkanter og må placeres overalt i marken.

Striberne må maks. udgøre 10 % af marken. Der skal være min. 6 m mellem striberne. Permanente afgrøder som elefantgræs, rørgæs, buske og træer må ikke indgå i striberne, der maks. må have en levetid på 4 år.

Striberne kan etableres på både udyrkede og dyrkede marker, samt på arealer med omdriftsgræs, men ikke på arealer med permanente afgrøder og permanent græs.

Vildtstriber indgår som en del af den mark, den er etableret i, og skal derfor ikke indtegnes separat på markkortet. Vildtstriber må gødes og sprøjtes som den øvrige del af marken, men vær opmærksom på gødningsreglerne. (Se afsnit herom). Hvis striber etableres på udyrkede marker, må de ikke sprøjtes og gødes. Striberne skal etableres mellem den 15. april og 31. maj eller mellem den 1. og 30. september.

Opsummering af gødnings- og EB-regler

Vildtstriber, insektvolde og 2 meter barjordsstriber har ingen gødningskvote, hverken på dyrkede eller udyrkede marker. På dyrkede marker må der gødes med afgiftsbelagt gødning. Til beregning af gødningskvoten kan der laves en N-korrektion i gødningsplanen, hvor arealer med vildttiltag fratreges gødningskvoten. Vildttiltag på udyrkede arealer (afgrødekod 310) må ikke gødes.

Undlad sprøjtning i kanten af marken

Sprøjtne frie randzoner i sig selv eller langs de beskrevne biotoper giver et større fødegrundlag for insekter og dermed fuglevildtet. Kombineres den sprøjtne frie kant med nedsat gødning og evt. tyndere såning, bliver der skabt et ideelt levested for agerlandsfugle og insekter.

Faktaark nr. 1. 2010

Det Europæiske Fællesskab og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

De gode historier - erfaringer

- *Hvor vi alligevel avler for lidt, sparer vi plantebeskyttelsesmidler og gødning*
- *I barjordstriberne er der meget vildt, især fugle, der tørrer fjerdragten efter regnvejr/markvanding. Harerne kommer også og æder de friske grønne spirer.*
- *Risikoen for at marksprøjte, mejetærsker og andre maskiner beskadiges langs hegn, markskel mm. Mindskes, når der ikke skal køres der.*
- *Med barjordsstriber kan vi reducere spredning af vanskelige ukrudtsarter fra hegn.*
- *Vi ser mere vildt, efter vi har lavet vildtstriber, barjordsstriber og insektvolde.*
- *Når vi høster og undlader de yderste meter af marken, har vi lidt bedre samvittighed overfor vildtet, da der er noget at søge skjul og føde i.*

A large, leafy tree stands in the foreground on the right side of the frame. The background shows a landscape with rolling hills, a small stream or path, and a bright sunset or sunrise on the left side, creating a warm, golden glow. The sky is hazy and the overall scene is peaceful.

Tak for jeres opmærksomheden!

- Spørgsmål?